

Hoekige krab rukt op

De Texelse kotter TX68 kreeg in de eerste week van november 2004, ten noordwesten van het Borkumer Rif (zo'n honderd kilometer noordelijk van Terschelling) enkele tientallen vreemd gevormde krabben in de netten. In de maanden daarvoor had de bemanning ook wel eens een exemplaar van deze soort opgevisst, maar zo'n grote vangst in één trek was nog niet eerder voorgekomen. Het wijst er op dat deze soort zich daar aan het vestigen is.

De vissers brachten een deel van de opgevisste krabben levend naar Texel en in EcoMare werd vastgesteld dat het om *Goneplax rhomboides* gaat, de 'angular crab'. Deze soort komt voor in slikbodems tot honderd meter diepte in de Middellandse Zee, de oostrand van de Atlantische Oceaan van Zuid-Afrika tot Schotland, de Ierse Zee en het noordwestelijk deel van de Noordzee.

OGEN OP STEELTJES

Het zijn oranje-rode krabben van ongeveer vijftien centimeter breed. Ze hebben een klein lichaam en lange slanke poten. Opvallend zijn de ogen, die op steeltjes staan. Normaal liggen de ogen van een krab beschermd in groeven in het rug schild. Als de krab beter wil zien, worden de steeltjes rechtop gezet. Het dier graaft complexe gangenstelsels in slibrijke bodems. De omgeving van het Borkumer Rif is in principe een geschikt leefgebied.

KISTENVOL

Er waren al eerder 'angular crabs' op Texel aangevoerd. In augustus 2003 viste de TX41 een exemplaar op, afkomstig van het

zelfde gebied, zo'n 100 km ten noorden van Vlieland. De krab werd tijdens het vissen op Noorse kreeftjes of langoustines (*Nephrops norvegicus*) gevangen. Deze twee diersoorten leven in hetzelfde milieu. Na publicatie van die vondst in het blad *Visserijnieuws* meldde de heer Hakvoort van de redactie dat er een Urker visser had gereageerd met de retorische vraag: "Hoeveel kisten moet ik leveren?" Hij beweerde al enkele jaren ruime en nog steeds toenemende hoeveelheden van *Goneplax* in zijn netten aan te treffen, vissend bij het Friese Front, maar had daar nooit verder aandacht aan geschonken. In de zomer van 2004 kwamen meerdere Texelse vissers met meldingen van de krab, afkomstig van het Deense deel van de Noordzee, het Friese Front en de omgeving van het Borkumer Rif. De krab wordt talrijker aangetroffen, steeds verder zuidelijk, en heeft zich gevestigd in het Nederlandse deel van de Noordzee, zo kun je hieruit voorzichtig concluderen.

NEDERLANDSE NAAM

De krabben hebben nog geen Nederlandse naam, maar de Engelse past goed bij het uiterlijk. Daarom stel ik bij deze voor om *Goneplax rhomboides* de 'hoekige krab' te noemen, na overleg met Hans Adema, auteur van *De krabben van Nederland en België*.

GLOBAL WARMING

Waarom gebeurt dit? Waardoor verschijnt deze soort nu op plekken waar hij eerst niet voorkwam, in een omgeving waar hij kennelijk wel kan leven, terwijl hij er schijn-

baar wel altijd al op eigen kracht naar toe had kunnen gaan? Er gebeurt van alles in de Noordzee en het verschuiven van arealen komt vaker voor. De kleine heremietkreeft (*Diogenes pugilator*) rukt op naar het noorden, langs de kusten van de zuidelijke Noordzee. De tong heeft zijn areaal behoorlijk naar het noorden uitgebreid. Verschillende soorten haaien en roggen hebben zich uit het grootste deel van de Noordzee teruggetrokken. Meestal wijzen biologen op de sterke visserijdruk of op het mogelijk warmer wordende klimaat als ze areaalverschuivingen willen verklaren. Bij de hoekige krab ligt dat minder voor de hand. Er is geen duidelijke toename of afname van de visserijdruk ter plaatse en de krabben rukken juist op vanuit het noorden.

Er zou toch sprake kunnen zijn van een effect van 'global warming'. In de winter is het zuidelijke deel van de Noordzee kouder dan het noordelijke deel, omdat het daar ondieper is en omdat er grotere, sneller afkoelende landmassa's omheen liggen. Doordat de winters zachter zijn geworden, zou de zuidelijke Noordzee nu geschikt zijn als vestigingsplaats voor de hoekige krab. Deze theorie is vergezocht en niet getoetst. Wellicht is zij ingegeven door de nu heersende mode onder wetenschappers om alles met klimaatverandering te willen verklaren. Er zou ook heel wat anders ten grondslag kunnen liggen aan het succes van de hoekige krab: veranderingen in de zeestromingen, veranderingen in de bodemsamenstelling of het wegvallen van concurrenten of predatoren.

Arthur Oosterbaan is natuurgids bij EcoMare op Texel. Met dank aan de Informatiedienst van EcoMare.

Literatuur

ADEMA, J.P.H.M. (1991). *De krabben van Nederland en België* (Crustacea, Decapoda, Brachyura). Naturalis, Leiden.

Boven: de 'angular crab' ofwel hoekige krab. FOTO: SALKO DE WOLF/ECOMARE
Rechts: de vindplaats van de hoekige krab nabij het Borkumer Rif. BRON: ECOMARE

